

1. Стисло визначити сутність космоцентризму античної філософії

Космоцентризм — це філософський напрямок античності, система філософських поглядів, що з'явилася в Древній Греції, згідно з якою світ сприймається як космос, різноманітний, гармонійний і водночас вселяє жах. Всі явища навколишнього світу розглядалися через призму космосу.

2. Дати характеристику мілетської школи досократівської античної філософії.

Мілетська школа (іонійська школа натурфілософії) — давньогрецька філософська школа, заснована Фалесом у Мілеті, одному з міст Іонії, у першій половині VI ст. до н.е. Представлена Фалесом, Анаксимандром й Анаксименом. У рамках натурфілософії були висунуті перші космологічні моделі світу, в яких Космос вважався живим, мав розум і душу й розвивався за своїми законами, головним з яких був Логос (закон), а Земля зображалася здебільшого у вигляді диска, оточеного повітрям або водою. Космос був своєрідним абсолютним принципом, універсальним зразком, що породжував подібний до нього тип людського існування — гармонійна відповідність Універсуму. Вважаючи за першооснову одну з матерій — у Фалеса це вода, у Анаксимена — повітря, у Анаксимандра — невизначена матеріальна сутність (апейрон) — перші натурфілософи розглядали фізичні взаємодії різних речовин (взаємовідносини праматерії та руху), не приділяючи уваги моральній стороні поведінки окремої людини. Людина, на думку натурфілософів, — це істота «природна». Вона не може пізнавати себе відокремлено від природи, а лише як складову частку її, що має всі якості цілого і змінюється адекватно йому. Завдяки Логосу людина пізнавала сенс головних вимог космічного ладу — спорідненість з апейроном. Якщо відбувалася несправедливість (отримання індивідуальних рис у тому розумінні, що ці риси не виражали загальної справедливості), космічна необхідність виявляла себе в образі жорстокого Року, що карає. Здійснення справедливості відбувається згідно з нормами таліона і розуміється як «рівна відплата».

3. Описати, на вибір, проблематику однієї зі шкіл: елейської, піфагорійської, атомістичної

Елейська школа вперше розрізнила мислення (і мислиме буття) та чуттєві дані (і буття, що сприймається чуттєво), виділила буття як поняття про реальність. Завдяки цьому вперше був здійснений поділ між поняттям і тим, що воно позначає, поняття стає окремим предметом дослідження. Елеати змогли сформулювати поняття єдності, єдиного буття як неперервного, незмінного, неподільного цілого, однаково присутнього в усіх елементах чуттєво даної дійсності. Поняття «буття» стало одним з головних для класифікації відомої реальності, для побудови перших логічно

обґрунтованих систем знання за принципом поєднання відомих уявлень у висловлювання, які не суперечать одне одному.

4. Розкрити зміст учень Сократа, Платона і Аристотеля

Сократ не залишив жодного письмового джерела після себе. Сократ, будучи первісно софістом, був націлений не тільки на риторичну, але й на обґрунтування політики. Сократ увесь час був зайнятий проблемою, як привести фахівців до влади. Для цього він займався етичною освітою громадян. Проте Сократ навчав тільки багатих людей — як він зазначає в Платонівській «Апології», вони менш зайняті та мають час вислухати його вчення. Більше того, в аристократичному суспільстві такі люди мають більше впливу. центрі філософії Сократа — людина, але вона ним розглядається насамперед як моральна істота, тому філософія Сократа — це етичний антропологізм. Головним предметом бесід Сократа були питання етики — питання про те, як треба жити. Основними чеснотами Сократ вважає стриманість, мужність, справедливість. Ці чесноти людина набуває шляхом пізнання і самопізнання. Чесноти, а також моральні норми і закони, засновані на них, Сократ вважав вічними і незмінними.

Аристотель давньогрецький вчений-енциклопедист, філософ і логік, засновник класичної логіки. На долю Аристотеля випала місія підвести підсумок досягнень учених і філософів античної Греції і, узагальнивши їх працю, передати наступним поколінням. Тільки його геній був здатним виконати це титанічне завдання. Він був одним із найвизначніших енциклопедистів, відомих людству. Ним були закладені основи біології, фізики, етики, логіки, психології, соціології.

Платон - давньогрецький мислитель, поряд з Піфагором, Парменідом і Сократом основоположник європейської філософії; глава філософської школи, відомої як Академія Платона. Платон став одним з найбільш відданих учнів Сократа і до самої його страти залишався в числі постійних співбесідників. Платон став одним з найбільш відданих учнів Сократа і до самої його страти залишався в числі постійних співбесідників.

5. Які основні риси шкіл елліністичної та римської античної філософії?

Через слабку вивченість епохи еллінізму була поширена думка про філософію цього періоду як про занепадлу та еkleктичну. Новіші праці з історії епохи еллінізму привідкрили завісу і дозволили говорити про цей час, як про дуже складний, але й не менш цікавий, якому характерний багатогранний розвиток економіки та культури. Коло інтересів освіченої частини суспільства звужується, під впливом трагедії теорії світової держави

відбувається замикання на питаннях приватного життя особи, правил приватної моралі. Послаблюється загальний інтерес до теоретичного знання, падає довіра до пізнавальної сили людського розуму. Замість універсальних завдань світогляду, що охоплювали всі галузі знання, питання науки та філософії, виникає прагнення звести наукові проблеми до практичних правил особистої поведінки людини, які повинні забезпечити щастя.

Античний скептицизм постійно закликає слідувати тому, до чого нас ваблять відчуття та почуття (їсти, коли відчуваєш голод), дотримувати закони та звичаї країни, де живеш, займатися певною діяльністю, якщо вона приносить тобі користь. Скептицизм констатує підкорення, "розчинення" індивіда як тілесної істоти у суспільно-історичному світопорядку тією мірою, в якій людина залишається природною істотою і тому мусить їсти, спати, вмирати...

Епікур вбачає в теорії світу ідей Платона, вченні про "перший двигун" Аристотеля дію надприродних сил, які не залишають місця випадкові, свободі волі людини. Якщо боги існують, то вони живуть у просторах між світами і не втручаються у земні справи. Послідовно дотримуючись атомістичної теорії, Епікур робить висновок, що душа людини — тілесна. Смерть тіла є смерть душі, бо сутність душі—рух атомів у тілі.